

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 91/09-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. mája 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť J. B. a maloletého R. B., obaja bytom K., zastúpených advokátom JUDr. Z. S., K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 249/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 249/04 porušil základné právo J. B. a maloletého R. B., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. J. B. a maloletému R. B. priznáva primerané finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. J. B. a maloletému R. B. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 384,78 € (slovom tristoosemdesiatštyri eur a sedemdesiatosem centov), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet ich advokáta JUDr. Z. S., K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 91/09-10 z 24. februára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť J. B. a maloletého R. B., obaja bytom K. (ďalej len „sťažovateľka“, „maloletý sťažovateľ“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 249/04 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: „(...) Sťažovateľom v 1. rade je fyzická osoba, ktorá dňa 01. 07. 2004 podala na Okresnom súde Košice I návrh na rozvod manželstva a o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu na čas po rozvode proti R. B... Vec bola na Okresnom súde Košice I pridelená sudkyňi JUDr. Z. M. a je vedená pod spisovou značkou 19 C 249/2004. (...)

Manželstvo účastníkov bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Košice I zo dňa 27. 10. 2005, proti ktorému navrhovateľka(...) v časti výroku o výživnom a o úprave styku podala odvolanie. Výrok rozsudku v časti o rozvode manželstva nadobudol právoplatnosť.

Krajský súd v Košiciach až uznesením zo dňa 28. 02. 2007, sp. zn.: 7 CoP/672/2005-83 rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 27. 10. 2005 v odvolaní napadnutých výrokoch zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 06. 11. 2007 bola ustanovená PhDr. L. C.(...) ako znalkyňa z odboru psychológia za účelom podania znaleckého posudku.

Keďže znalecký posudok, ktorý mal byť vyhotovený PhDr. L. C., znalkyňou z odboru psychológia, mi ako právnemu zástupcovi matky nebol doručený ani do 26. 05. 2008, som písomným podaním doručeným súdu dňa 27. 05. 2008 podal sťažnosť pre prieťahy v konaní, v ktorom som žiadal o vykonanie nápravy, resp. o odstránenie prieťahov.

Predseda Okresného súdu Košice I vo svojom liste zo dňa 11. 06. 2008, sp. zn.: Spr 53/08, skonštatoval, že v konaní došlo k prieťahom, za ktoré sa ospravedlnil a uviedol, že vec bude sledovať až do právoplatného skončenia.

Znalecký posudok č. 5/2008 zo dňa 03. 06. 2008 vyhotovený PhDr. L. C., znalkyňou z odboru psychológia mi bol ako právnemu zástupcovi matky doručený dňa 17. 06. 2008.

Na návrh matky bolo uznesením Okresného súdu Košice I zo dňa 02. 09. 2008 nariadené kontrolné znalecké dokazovanie PhDr. E. S., znalkyňou z odboru psychológia.

Znalecký posudok č. 125/2008 vyhotovený PhDr. E. S., znalkyňou z odboru psychológia, mi bol ako právnemu zástupcovi matky doručený dňa 30. 10. 2008.

V danej veci som písomným podaním zo dňa 04. 11. 2008 doručeným súdu dňa 05. 11. 2008 žiadal o nariadenie pojednávania v čo najkratšom možnom čase.

Avšak pojednávanie vo veci samej do dnešného dňa nariadené nebolo. (...)

Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že sťažovatelia využili všetky právne prostriedky, ktoré právne predpisy na ich ochranu poskytujú. Napriek tomu o výživnom a o úprave styku na čas po rozvode ohľadom maloletého R. B.(...), nie je súdom rozhodnuté ani po uplynutí štyroch rokov a siedmich mesiacov.

(...) Dôsledkom toho, že súdom nebolo rozhodnuté o úprave styku otca s maloletým R., pričom styk je vzhľadom rizikové znaky otca (alkoholová závislosť, paranoidné tendencie, poruchy myslenia, suicidálne tendencie, morálna nespoľahlivosť, trestná

činnosť) podľa záverov vyslovených v Znaleckom posudku č. 125/2008 vyhotoveného PhDr. E. S., znalkyňou z odboru psychológia, potrebné zakázať, sťažovateľka v 1. rade už roky žije v psychickom strese spôsobovanom možným ohrožovaním života a zdravia dieťaťa zo strany otca.

Keďže si otec maloletého dieťaťa svoju vyživovaciu povinnosť dobrovoľne neplní, absencia rozhodnutia o určení výživného zo strany otca na čas po rozvode, spôsobuje už dlhé roky sťažovateľke nemalé ťažkosti pri zabezpečovaní materiálnych potrieb dieťaťa. Keďže dodnes žiadne rozhodnutie súdu, ktorým by bola otcovi určená povinnosť platiť výživné na svoje maloleté dieťa neexistuje, sťažovateľovi v 2. rade v zmysle zákona č. 201/2008 Z. z. o náhradnom výživnom nie je možné priznať ani nárok na náhradné výživné.

Vzhľadom na vyššie uvedené tvrdím, že Okresný súd Košice I mohol uvedenú vec v rozumnej lehote rozhodnúť, pretože od podania návrhu už uplynuli štyri roky a sedem mesiacov.

V danej veci žiadam, aby Ústavný súd posúdil túto sťažnosť v súlade so svojou judikatúrou a pri rozhodovaní zohľadnil efektívnosť postupu samotného súdu a zároveň prihliadol na predmet konania. (...)

Z dôvodu, že vec nieje dodnes právoplatne skončená, žiadam aj zjednanie účinnej nápravy. (...)

Vzhľadom k uvedenému stavu žiadam Ústavný súd SR, aby priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie podľa § 127 Ústavy SR, nakoľko ochrana práv v uvedenom prípade nebola rýchla a účinná. Finančné zadosťučinenie žiadam pre každého z nich vo výške 5.000, -EUR. (...)

Zároveň Ústavný súd SR žiadam, aby sťažovateľom priznal náhradu trov konania v celkovej sume 384,78 €. (...)

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. základné právo sťažovateľov: 1. J. B.(...) a 2. mal. R. B.(...), na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ako aj ich právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a ochrane

ľudských práv a základných slobôd, postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod spisovou značkou 19 C 249/2004, porušené bolo,

2. Okresnému súdu Košice I sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn.: 19 C 249/2004 konal bez zbytočných prietáhov,

3. sťažovateľke v 1. rade J. B.(...), priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- EUR (slovom: patťisic eur), ktoré je Okresn súd Košice I povinn jej vyplatiť do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu,

4. sťažovateľovi v 2. rade mal. R. B.(...), priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- EUR (slovom: patťisic eur), ktoré je Okresn súd Košice I povinn mu vyplatiť do rúk sťažovateľky v 1. rade do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu,

5. sťažovateľom v 1. a 2. rade priznáva náhradu trov konania v sume 384,78 EUR (slovom: tristoosemdesiatstyri eur a sedemdesiatosem centov), ktor je Okresn súd Košice I povinn uhradiť na účet ich právného zástupcu JUDr. Z. S., advokáta, so sídlom: K., do dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresn súd, zastupen jej predsedom JUDr. A. M., listom sp. zn. Spr. 53/08 z 24. marca 2009 a právný zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu súdu z 15. apríla 2009.

2.1 Predseda okresného súdu vo svojom prípise opísal chronologiu úkonov, ktoré okresn súd vo veci vykonal, a uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„(...) Dňa 13. 8. 2004 bola predmetn vec z dôvodu miestnej príslušnosti postupen na Okresn súd Košice I.

(...) Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci som toho názoru, že vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, vypouvania odporcu vo väzbe a neskôr vo výkone trestu, zabezpečovania množstva listinných dôkazov, možno považovať predmetné konanie za vecne zložitejšie. Táto vecn zložitosť podstatne ovplyvnila dlzku konania. K celkovej dlzke konania prispela aj dlzka odvolacieho konania (od 1. 12. 2005 do 1. 6. 2007), za ktor Okresn súd Košice I nenesie zodpovednosť.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného som dospel k záveru, že okresný súd svojim postupom neporušil základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Súhlasíme, aby Ústavný súd Slovenskej republiky o sťažnosti konal bez nariadenia ústneho pojednávania. (...)“

2.2 Právny zástupca sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie zástupcu okresného súdu uviedol, že:

„(...) Okresný súd Košice I vo svojom vyjadrení uvádza časový prehľad úkonov, ktoré vo veci vykonal a v závere konštatuje, že vzhľadom na právnu a faktickú zložitosť veci nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

V danej veci je treba zdôrazniť, že súdu prvého stupňa ešte pre vynesení rozsudku zo dňa 27. 10. 2005 bolo tak v rámci konania 19 C 249/2004 ako aj v rámci konania vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 27 P 454/2004, preukázané, že odporca bol v priebehu roku 2005 liečený v neštátnom zdravotníckom zariadení P., s. r. o., pre zdravotné problémy psychickej povahy, pričom mu bola navrhnutá protialkoholická liečba (str. 6 rozsudku), dňa 09. 01. 2004 si podrezal tepnu na krku (prepúšťacia správa z úrazovej chirurgie zo dňa 09. 01. 2004), viackrát vzbudil svojim správaním pod vplyvom alkoholu verejné pohoršenie, sám vo svojom vyjadrení zo dňa 27. 08. 2004 uviedol, že si podrezal hrdlo a viackrát sa psychicky zrútil.

Z nálezu vyhotoveného MUDr. T. R., detskou psychiatričkou, vyplynulo, že potom ako otec dieťa svojvoľne berie z predškolského zariadenia, je dieťa plačlivé, prejavujú sa u neho zmeny v správaní a je výrazne nestabilné.

A teda tak ako navrhovateľka aj súd prvého stupňa mohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že odporca nie je sám spôsobilý po dobu styku vykonávať nad maloletým náležitý dohľad, resp. že styk odporcu s maloletým by mohol byť z hľadiska zdravia a života maloletého nebezpečný.

Napriek tomu, však súd prvého stupňa v tomto smere nenariadil vykonanie znaleckého dokazovania znalcom z odboru psychológia.

Súd prvého stupňa nevykonaval dokazovanie v dostatočnom rozsahu ani za účelom určenia výživného.

V zmysle § 120 ods. 2 O. s. p. vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, medzi inými aj vo veci úpravy rodičovských práv, súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhlí.

Máme za to, že súd prvého stupňa sa touto zásadou neriadil a včas, resp. s dostatočnou rýchlosťou nevykonaval všetky dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu.

Tu podotýkam, že sťažovateľka v 1. rade v tom čase nebola v konaní zastúpená advokátom.

V danej veci konanie súdu prvého stupňa okrem toho, že bolo neprimerane zdĺhavé bolo aj málo efektívne. Ak by totiž súd prvého stupňa bol už v štádiu konania pred vynesením rozsudku zo dňa 27. 10. 2005 nariadením znaleckého dokazovania ako aj vykonaním ďalších dôkazov náležite zistil skutkový stav a na základe takto zisteného skutkového stavu vecne správne rozhodol, mohlo by sa odvolaciemu konaniu predísť, prípadne vecne správne rozhodnutie mohlo byť odvolacím súdom potvrdené.

Napokon neefektívnosť konania pred súdom prvého stupňa potvrdzuje aj to, že rozsudok súdu prvého stupňa zo dňa 27. 10. 2005 bol odvolacím súdom v napadnutej časti podľa § 221 ods. 1 písm. h) O. s. p. zrušený a vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie(...)

Na základe vyššie uvedených skutočností je nepochybné, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky ako aj ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn.: 19 C 249/04, porušené bolo.

Na základe vyššie citovanej výzvy ako právny zástupca sťažovateľov oznamujem Ústavnému súdu Slovenskej republiky, že súhlasíme s tým, aby súd rozhodol o veci bez nariadenia ústneho pojednávania.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 19 C 249/04:

Dňa 1. júla 2004 podala sťažovateľka na Okresnom súde Košice II proti R. B., K. (ďalej len „odporca“), návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému sťažovateľovi.

Dňa 13. augusta 2004 bola predmetná vec z dôvodu miestnej príslušnosti postúpená na Okresný súd Košice I.

Dňa 16. augusta 2004 súd začal s prípravou veci na pojednávanie a doručil návrh na vyjadrenie odporcovi.

Dňa 31. augusta 2004 odporca doručil súdu písomné vyjadrenie k návrhu.

Dňa 16. novembra 2004 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 17. február 2005 a boli zabezpečené doklady o finančných a majetkových pomeroch účastníkov.

Dňa 2. decembra 2004 súd uznesením sp. zn. 19 C 249/04 ustanovil úrad práce, sociálnych vecí a rodiny za kolízneho opatrovníka pre maloletého sťažovateľa a vyzval ho, aby prešetril pomery v rodine maloletého a podal o tom súdu písomnú správu.

Dňa 9. februára 2005 kolízny opatrovník podal súdu správu o prešetrení pomerov v rodine účastníkov konania.

Dňa 17. februára 2005 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 26. apríl 2005 z dôvodu ďalšieho dokazovania.

Dňa 26. apríla 2005 bolo pojednávanie odročené na 12. júl 2005, pretože sa nezúčastnil odporca a nedoručil súdu ani požadované opisy mzdových listov.

Dňa 12. júla 2005 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. október 2005 z dôvodu opätovného predvolania kolízneho opatrovníka.

Dňa 18. októbra 2005 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 27. október 2005 z dôvodu vyhlásenia rozhodnutia.

Dňa 27. októbra 2005 bol vo veci vyhlásený rozsudok č. k. 19 C 249/04-64, ktorým bolo manželstvo účastníkov rozvedené a boli upravené práva a povinnosti k maloletému sťažovateľovi.

Dňa 30. novembra 2005 podala sťažovateľka odvolanie proti uvedenému rozsudku vo vzťahu k výrokom, ktorými bola určená vyživovacia povinnosť a upravený styk otca s maloletým sťažovateľom.

Dňa 6. decembra 2005 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), aby rozhodol o odvolaní sťažovateľky.

Dňa 28. februára 2007 krajský súd uznesením č. k. 7 CoP/672/05-83 zrušil rozsudok prvostupňového súdu v napadnutých výrokoch a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie.

Dňa 1. júna 2007 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 5. júna 2007 súd doručoval uznesenie krajského súdu č. k. 7 CoP/672/05-83 účastníkom konania.

Dňa 18. júna 2007 okresný súd požiadal zamestnávateľov účastníkov konania, a to B., s. r. o., K., P., s. r. o., B., T., s. r. o., K., P., s. r. o., K., a Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v K. o oznámenie priemerného zárobku účastníkov konania a zadovážoval ďalšie dôkazy podľa pokynov odvolacieho súdu.

Dňa 27. júna 2007 odporca oznámil súdu, že súhlasí s nariadením znaleckého dokazovania bez pojednávania. V ten istý deň Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v K. reagovalo na výzvu súdu.

Dňa 28. júna 2007 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v K. reagoval na výzvu súdu.

Dňa 6. novembra 2007 okresný súd uznesením č. k. 19 C 249/04-100 nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie detí.

Dňa 12. novembra 2007 odporca podal námietky proti osobe ustanovenej znalkyne „výlučne pre bod 6“ znaleckej úlohy.

Dňa 30. novembra 2007 súd uznesením č. k. 19 C 249/04-103 zmenil svoje uznesenie zo 6. novembra 2007 tak, že vypustil bod 6 znaleckej úlohy.

Dňa 10. januára 2008 bol spis zaslaný znalkyni z dôvodu vypracovania posudku.

Dňa 22. januára 2008 znalkyňa požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie posudku z dôvodu, že odporca bol vzatý do väzby.

Dňa 30. januára 2008 súd uznesením č. k. 19 C 249/04-109 predĺžil znalkyni lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 30 dní.

Dňa 5. júna 2008 znalkyňa doručila okresnému súdu znalecký posudok a vyúčtovanie znalečného.

Dňa 11. júna 2008 súd uznesením č. k. 19 C 249/04-158 priznal odmenu znalkyni. Toho istého dňa bol účastníkom konania zaslaný znalecký posudok, aby k nemu zaujali stanovisko.

Dňa 23. júna 2008 odporca oznámil súdu, že nesúhlasí s uvedeným znaleckým posudkom. Na dopyt súdu však 3. júla 2008 uviedol: „*predbežne kontrolného znalca nenavrhujeme.*“

Dňa 3. júla 2008 sťažovateľka podala návrh na doplnenie dokazovania a vyjadrila sa k znaleckému posudku.

Dňa 23. júla 2008 súd oznámil účastníkom konania, že vo veci bude nariadené kontrolné znalecké dokazovanie, a žiadal oznámiť „*či okrem položených otázok*“ navrhujú „*d'alšie otázky*“.

Dňa 25. júla 2008 bolo súdu doručené vyjadrenie kolízneho opatrovníka ku konaniu.

Dňa 5. augusta 2008 sťažovateľka doručila súdu „*Návrh otázok pre znalca*“.

Dňa 2. septembra 2008 okresný súd uznesením č. k. 19 C 249/04-177 nariadil vo veci kontrolné znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie detí, pričom znalkyni určil 60 dní na podanie posudku.

Dňa 17. septembra 2008 odporca doručil súdu námietky „*proti otázkam, na ktoré má znalec odpovedať*“.

Dňa 26. septembra 2008 bol spis zaslaný znalkyni na vypracovanie znaleckého posudku.

Dňa 17. októbra 2008 odporca požiadal súd o doplnenie dokazovania výsluchom svedkov.

Dňa 23. októbra 2008 znalkyňa doručila okresnému súdu kontrolný znalecký posudok a vyúčtovanie znalečného.

Dňa 24. októbra 2008 súd uznesením č. k. 19 C 249/04-199 priznal odmenu znalkyni. V ten istý deň bol účastníkom konania zaslaný znalecký posudok, aby k nemu zaujali stanovisko.

Dňa 5. novembra 2008 sa sťažovateľka vyjadrila ku kontrolnému znaleckému posudku a požiadala o nariadenie pojednávania.

Dňa 27. januára 2009 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 9. marec 2009. V ten istý deň okresný súd opätovne požiadal zamestnávateľov účastníkov konania, a to B., s. r. o., K., P., s. r. o., B., T., s. r. o., K., P., s. r. o., K., a Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v K. o oznámenie priemerného zárobku účastníkov konania a zadovážoval ďalšie správy aj od ústavu na výkon väzby.

Dňa 3. februára 2009 ústav na výkon väzby reagoval na výzvu súdu.

Dňa 5. februára 2009 Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v K., a T., s. r. o., K. reagovali na výzvu súdu.

Dňa 9. marca 2009 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 19 C 249/04-291, ktorým boli upravené práva a povinnosti rodičov k maloletému sťažovateľovi.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak

porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 249/04 dochádzalo k porušovaniu práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako aj podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr.

I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej zložitosti veci. Ústavný súd však nepopiera, že rozhodovanie v okolnostiach danej veci „vzhľadom na nutnosť nariadenia znaleckého dokazovania, vypočítavania odporcu vo väzbe a neskôr vo výkone trestu“ mohlo predstavovať určitý stupeň zložitosti veci. Na túto okolnosť ústavný súd nemohol neprihliadnuť pri určení výšky primeraného finančného zadostučinenia. Zdlhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemohol pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci, ale aj na opakovanú nečinnosť, resp. neefektívnu činnosť súdu, tak ako to vyplynie z vyhodnotenia postupu okresného súdu v III. časti bode 3 tohto nálezu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priesťahom. Čo sa týka predkladania návrhov a námietok, napr. v danej veci proti vymedzeniu znaleckej úlohy, podanie opravných prostriedkov a pod., ústavný súd nekvalifikuje ako skutočnosť, ktorá spôsobila zbytočné priesťahy v konaní. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priesťahy (napr. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že viac ako 4 a polročné trvanie preskúvaného konania je už samo osebe najmä vzhľadom na povahu veci neprimerané, aj keď je faktom, že vec bola poldruha roka na odvolacom súde, za ktorého postup okresný súd nezodpovedá. Práve z uznesenia odvolacieho súdu č. k. 7 CoP 672/05-83 však vyplýva, že napadnuté konanie okresného súdu bolo do podania opravného prostriedku sťažovateľkou (30. novembra 2005)

jednoznačne neefektívne, keďže v odôvodnení tohto rozhodnutia bolo okresnému súdu vytýkané medzi iným aj to, že dovtedy „*nevykonal ďalšie navrhované dôkazy. Pri rozhodovaní o výživnom sa ani len nepokusil zistiť, či sa povinný - otec maloletého nevzdal bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania*“, atď.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd bol v danej veci aj opakovane krátkodobo nečinný, a to konkrétne od 31. augusta 2004 do 16. novembra 2004 (tri mesiace) a od 28. júna 2007 do 6. novembra 2007 (štyri mesiace). Okrem toho súd 30. januára 2008 už predĺžil znalkyni lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 30 dní, teda do začiatku marca 2008, napriek tomu toleroval, že znalkyňa doručila okresnému súdu znalecký posudok až po troch mesiacoch od uplynutia lehoty na vypracovanie posudku (5. júna 2008). Zbytočné prietahy pritom môžu vzniknúť aj vtedy, ak všeobecný súd, ktorý vo veci koná, neuplatnil svoju právomoc voči znalcovi, ktorý včas nepredložil znalecký posudok (napr. IV. ÚS 239/03). Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas najmenej jedného roka nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu sú z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy netolerovateľné, pretože vec bolo potrebné posúdiť aj s ohľadom na jej povahu (rozhodovanie aj o výživnom) a význam pre sťažovateľov. V tejto súvislosti už aj Európsky súd pre ľudské práva zdôraznil, že ak je predmetom konania výživné (ktoré je zdrojom príjmov), konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu“ (pozri *H. v. Spojené kráľovstvo*, rozsudok z 8. júla 1987, § 85). Vo svetle tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie prietahov v predmetnej veci, ku ktorým došlo síce čiastočne aj v dôsledku zložitosti veci, ale predovšetkým v dôsledku postupu súdu. Ústava pritom v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 9. marca 2009 bol v napadnutej veci vyhlásený rozsudok č. k. 19 C 249/04-291, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému v sume po 5 000 €, *„keďže si otec maloletého dieťaťa svoju vyživovaciu povinnosť dobrovoľne neplní, absencia rozhodnutia o určení výživného zo strany otca na čas po rozvode, spôsobuje už dlhé roky sťažovateľke nemalé ťažkosti pri zabezpečovaní materiálnych potrieb dieťaťa“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä vzhľadom na celkovo dlhé trvanie napadnutého konania a na povahu veci považuje za primerané každému zo sťažovateľov v sume po 1 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri účelne vykonané úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie sťažnosti z 27. januára 2009 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 15. apríla 2009). Za tri úkony vykonané v roku 2009 patrí odmena v sume trikrát po 115,90 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 347,70 €. Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 278,16 € v prípade jedného sťažovateľa. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (3 x 6,95 € v roku 2009) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkovú sumu 577,17 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na to, že sťažovatelia si prostredníctvom svojho právneho zástupcu uplatnili náhradu trov právneho zastúpenia v sume 384,78 €, ústavný súd im priznal náhradu trov právneho zastúpenia v uplatnenej sume, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2009